

LÉČIVÉ ROSTLINY - různé

Insekticidy

Antiprotozoika, anthelmintika

Antivirotika

Imunostimulancia

LR užívané při diabetu

Hypolipidemika

Vysvětlující zkratky použité v prezentaci

OL = obsahové látky

Spp. = *species* – druhy (pl.)

NÚ = nežádoucí účinky

KI = kontraindikace

PSM = parasymptomimetika

Insekticidy

Insekticidy

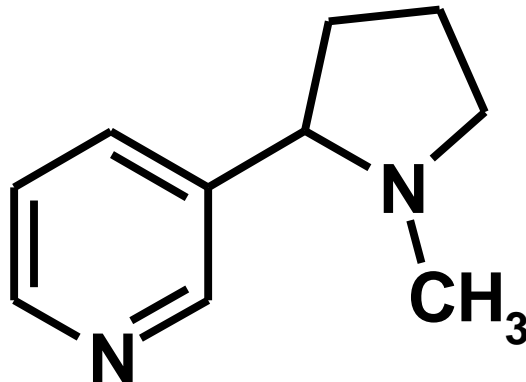
Nicotianae folium

Nicotiana tabacum, *N. rustica*
(*Solanaceae*)

O.L.: alkaloidy:

nikotin, nornikotin, anabazin,
anatabin...

- ganglioplegikum, PSM

Insekticidy

Pyrethri flos

Chrysanthemum cynerariaefolium

Kopretina starčkolistá
(*Asteraceae*)

Květy – úbory

O.L.: pyrethroidy, cyneriny,
pyrethriny, silice (thujon)

Extrakty součástí insekticidů

Veratri albi radix

Insekticidy

Veratrum album - kýchavice bílá
(*Liliaceae*)

Chráněná, pochází z Balkánu

O.L.: steroidní alkaloidy – volné,
esterifikované

Působí hypotenzivně (úzká ter. šíře),
u hmyzu ochromí přenos nervového
vzruchu

Použití: (dříve) hypotenzivum

insekticid i jako anthelmintikum

Rotenoidy

*Derris spp, Erythrina spp.,
Tephrosia spp, Lonchocarpus spp.*

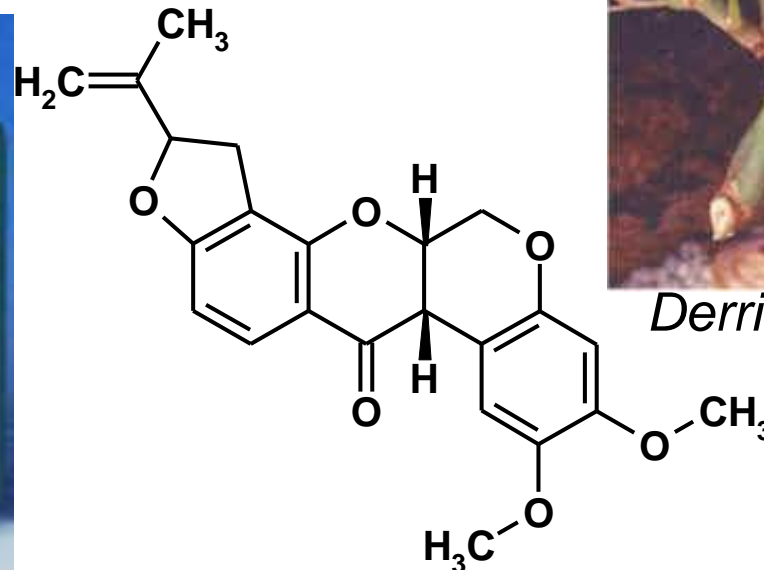
Podstatou účinku je snížení absorpce kyslíku.
Zanechávají toxická rezidua i u lidí, působí
dráždivě na kůži.

Insekticidy

<http://faf.vfu.cz/html/index2.html>

Derris elliptica (Fabaceae)

Insekticidy

Cortex erythrinae

Zdroj: *Erythrina senegalensis* DC.,
(*Fabaceae*)

O.L.: isoflavonoidy

daidzein

africký keř

Použití : insekticid, antimalarikum

<http://faf.vfu.cz/html/index2.html>

Antiprotozoika - antimalarika

Cephaelis ipecacuanha –

hlavěnka dávivá (*Rubiaceae*)

Stálezelená rostlina Stř. a J.

Ameriky

Droga – kořen

O.L.: alkaloidy – emetin, cefaelin

Použití: emetikum, expektorans,
Anthelmintikum, antiprotozoikum
(ameboicidní působení emetinu)

Cortex chinae Antiprotozoika - antimalarika

Cinchona succirubra, *cinchona*
spp. (Rubiaceae)

Mohutný strom, rozložitá koruna

Droga – kůra

O.L.: 4-12 % alkaloidy- cca 20 –
chinin 25 %, chinidin, cinchonin
protoplasmatický jed

Použití: Antimalarikum, roborans,
antipyretikum, analgetikum,
antiarytmikum

Anthelmintika

Chenopodii oleum

Chenopodium ambrosioides var. *Anthelminticum*

Merlík vonný (*Chenopodiaceae*)

jednoletá bylina

<http://faf.vfu.cz/html/index2.html>

O.L.
silice: askaridol
(ochromí parazity,
nutné podat
laxativum), *p-*
cymol, *alfa-*
terpinen, *limonen*

Extractum filicis maris

Dryopteris filix-mas

Kaprad' samec (*Aspidiaceae*)

Vytrvalá kapradina, chráněná

Droga: oddenek

O.L. floroglucinové deriváty

Použití: jen ve veterinární medicíně

Anthelmintika

Pyrethri flos

Chrysanthemum cynerariaefolium

Kopretina starčkolistá
(*Asteraceae*)

Květy – úbory

O.L.: pyrethroidy, cyneriny,
pyrethriny, silice (thujon)

Anthelmintikum

Extrakty jsou součástí insekticidů

Anthelmintika

Tanacetum flos

Zdroj: *Tanacetum vulgare*, Vratič obecný (*Asteraceae*)

trsnatá vytrvalá bylina hojná v Evropě i Americe. Odporný pach, hořká chuť.

O.L.: thujon (nutno následně podat laxans), silice, flavonoidy, kumariny

Použití: Anthelmintikum,
KI v graviditě a při menzes,
překrvuje pánevní oblast

Anthelmintika

Granati cortex - Kůra granátová

Punica granatum L.

- Marhaník granátový (*Punicaceae*)

Droga: Kůra, je bez pachu, chuť má trpkou.

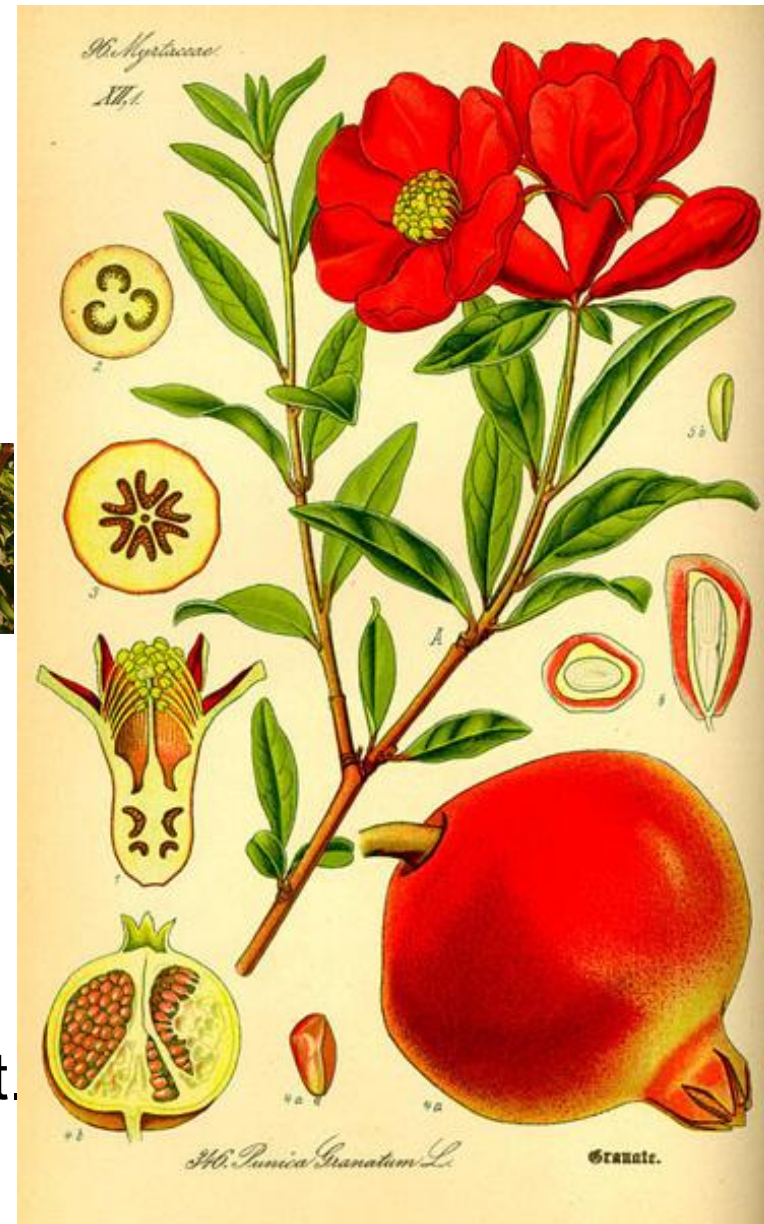
O.L. piperidinové alkaloidy (0,1-0,7 %)

třísloviny (20-28 %)

Použití : adstringens
anthelmintikum (zvláště proti
tasemnicím).

Ve vyšších dávkách vyvolává křeče,
závratě, zvracení, poruchy zraku až
ochrnutí.

třísloviny dráždí gastrointestinální trakt.

Anthelmintika

Ficin, papain

Ficus spp., *Carica papaya*

O.L.: enzyomy - ficin, resp. papain

Antivirotika

- Působení proti virům prokázáno ve většině případů in vitro u celé řady přírodních látek
- V praxi se pravděpodobně neprosadí žádné rostlinné antivirotikum
- „antivirotika“ x „virostatika“

Antivirotika

Lentinus edodes - Shii take

Extrakty

O.L.: polysacharidy

Protinádorové působení -
prostřednictvím stimulace
imunitního systému

Th-lymfocytů a makrofágů

Antidiabetika

Galegae herba –

Jestřabina lékařská - *Galega officinalis* (*Fabaceae*)

Keř do 2 m

O.L.: glukokinin galegin,
galuteolin

antidiabetický, protisrážlivý a
antibakteriální účinek

Fructus phaseoli sine semine –

Fazolový plod bez semene –

Phaseolus vulgaris

(*Fabaceae*)

O.L.: arginin, flavonoidy

Antidiabetický, antioxidační,
antihyperlipidemický účinek;

Součástí antidiabetických čajovin

Radix liquiritiae

Kořen lékořice

Liquiritia glabra - Lékořice lysá
(*Fabaceae*)

O.L.: triterpen. saponiny,
glycyrhizin, kyselina
glyciretinová

Expektorans, součást
antidiabetických čajovin;

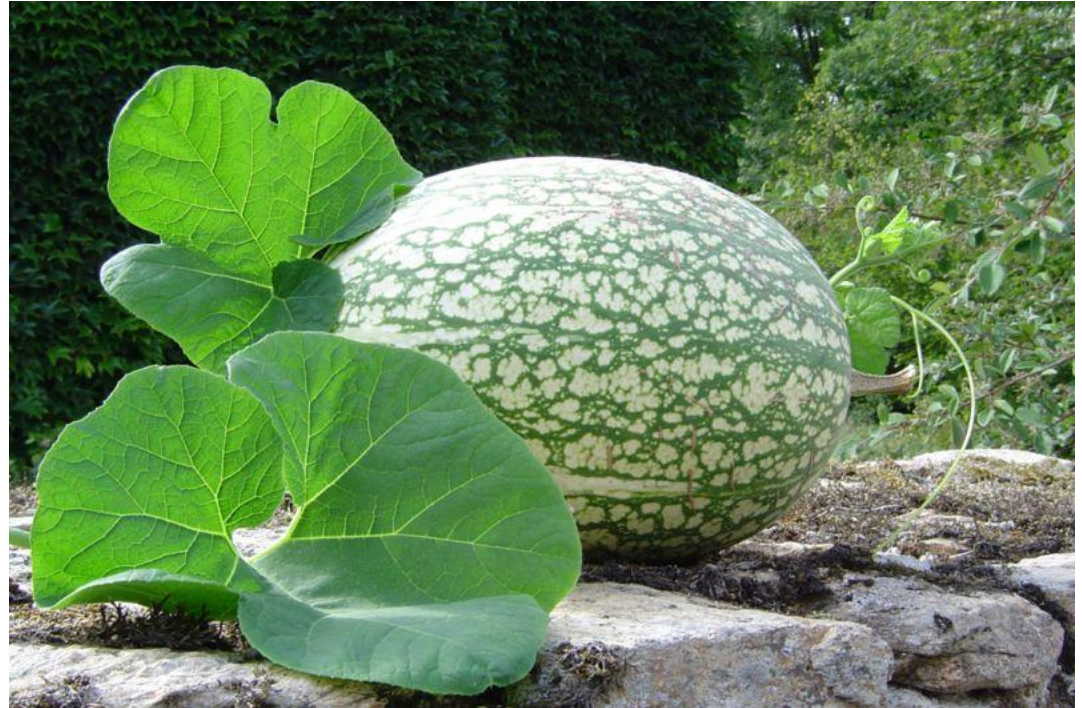
Nevhodná při depleci K⁺

antidiabetika

Cucurbita ficifolia (Cucurbitaceae)

Vodný extrakt nezralých plodů
snižuje glykémii

Bardaneae radix –

Kořen lopuchu většího – *Arctium
lappa* (*Asteraceae*)

O.L.: inulin (polysacharid,
zpomaluje štěpení Glc ze
škrobu), slizy

součástí antidiabetických čajovin

Stevia Rebaudiana—

Stevie sladká

O.L.: glykosidyesterové deriváty cukrů
(dulcosid, steviosid, rebaudiosid A,
rebaudiosidy B, C, D a E),

Účinky, použití: náhradní sladidlo, snižuje
glykémii, antioxidant, snižuje kazivost
zubů

Otázky ohledně nedostatečně prověřené
bezpečnosti

<http://www.rebaudiana-stevia.com>

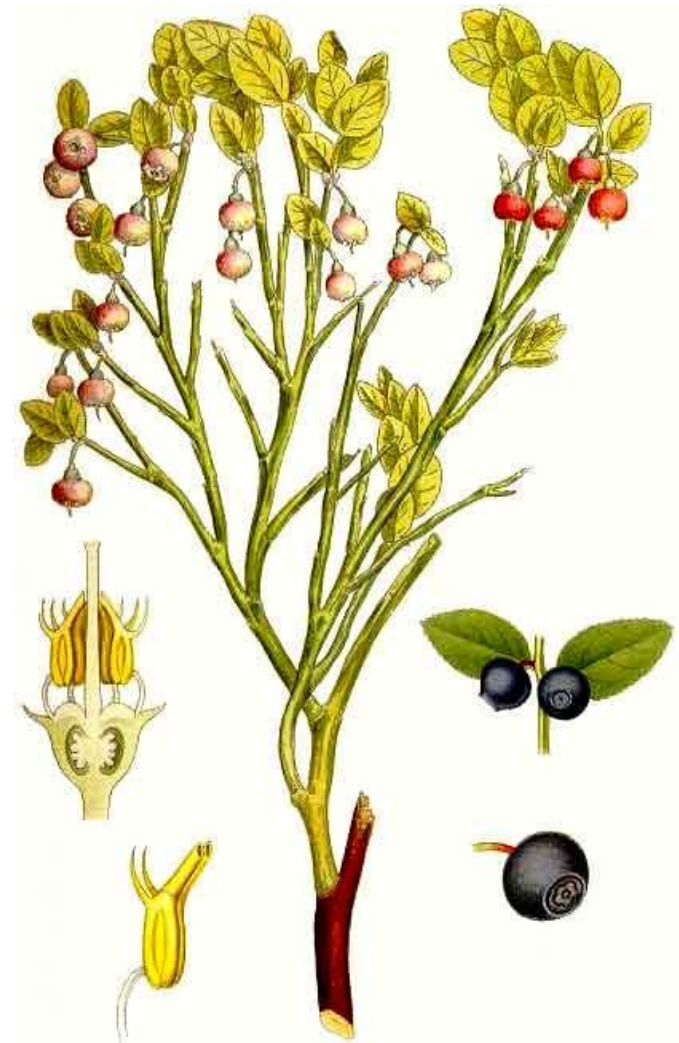
<http://bagbani.yolasite.com/stevia-rebaudiana---the-sweet-plant.php>

Brusnice borůvka

Vaccinium myrtillus

- O.L.: sacharidy, třísloviny (taninový typ), organické kyseliny (askorbát), flavonoidy, triterpeny (např. kys. ursolová a oleanová) (také v medvědicí) **antokyany (+ jejich glykosidy)** a glukokininy.

Účinky, použití: antioxidant, slabé sekretagogum inzulínu, (inh. glukosidáz ?)

<http://www.01sante.com/xoops/modules/icontent/index.php?page=601>

Pískavice řecké seno

Trigonella foenum-graecum

O.L. *Semen foenugraeci*: sacharidy + polysacharidy (galaktomannan), proteiny, saponiny, lipidy (nenasyčené MK), alkaloid trigonellin

Účinky, použití: antidiabetikum různými mechanismy (absorbce Glc, sekretagogum, antiox....)

Příklad antidiabetické čajoviny:

- Fazol obecný
- Pampeliška lékařská
- Ostružiník křovitý
- Lopuch větší
- Lékořice lysá
- Šalvěj lékařská
- Jestřabina lékařská
- Fenykl obecný
- Borůvka černá
- Truskavec, rdesno ptačí

Hypolipidemika

Fructus phaseoli sine semine –

Fazolový plod bez semene –

Phaseolus vulgaris

(*Fabaceae*)

O.L.: arginin, flavonoidy

Antidiabetický, antioxidační,

antihyperlipidemický účinek;

Součástí antidiabetických čajovin

Soja Luštinatá

Glycine max (Fabaceae)

Luštěnina původem z Asie

O.L.: isoflavonoidy,

daidzein, genistein, u kt.

prokázána též

antineoplastická, estrogenní a

imunomodulační aktivita

Isoflavonoidy ze soji

- metaanalýza: alespoň 47 g soji denně snižuje LDL cholesterol a TAG
- FDA povolila označovat výrobky s obsahem sojových isoflavonoidů jako kardioprotektivní

Calami aromatici radix (rhizoma)

Kořen puškvorce obecného

Acorus calamus (Araceae)

O.L.: hořčiny, saponiny

Cholagogum, hypolipidemikum

Česnek setý (*Allium sativum*)

Amaryllidaceae

Cibule česneku setého

O.L.:sirný glykosid **aliin** –
pyruvát, 2-propensulfenová k.
- alicin - diallyldisulfid.

- Antihypertenzivum,
hypolipidemikum,
antidiabetikum

<http://botanix.org>

Paenia lactiflora (*Paeniaceae*)

Droga: herba

O.L.: paeoniflorin snižuje TAG,
celkový cholesterol

Myrtilli folium

Borůvkový list

Vaccinium myrtillus (*Ericaceae*)

O.L.: flavonoidy, třísloviny

Sušený plod – antidiaroikum,
čerstvý –

laxativum,

list hypolipidemikum, součást
diabetických čajovin;

